

Sygn.akt III AUa 671/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 grudnia 2013r.

Sąd Apelacyjny w Białymstoku, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Piotr Prusinowski (spr.)

Sędziowie: SA Bohdan Bieniek

SA Marek Szymanowski

Protokolant: Agnieszka Charkiewicz

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 11 grudnia 2013 r. w B.

sprawy z odwołania K. W.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w P.

o prawo do emerytury z tytułu pracy w warunkach szczególnych

na skutek apelacji wnioskodawcy K. W.

od wyroku Sądu Okręgowego w Ostrołęce III Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 25 marca 2013 r. sygn. akt III U 429/13

oddala apelację.

Sygn akt III AUa 671/12

UZASADNIENIE

K. W. wniósł odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w P. z dnia 31.01.2013r., nr EN (...), odmawiającej mu prawa do emerytury wskazując, że organ rentowy do pracy w szczególnych warunkach niesłusznie nie zaliczył mu okresu zatrudnienia w Państwowym Ośrodku (...) w O. od 25.02.1974 r. do 22.11.1994 r. oraz w zakładzie (...) S.A. K. od 1.07.1970 r. do 20.04.1970 r. i od 03.05.1973 r. do 16.02.1974 r.

W odpowiedzi na odwołanie ZUS wniósł o jego oddalenie. W uzasadnieniu wskazał, że odwołujący na dzień 01.01.1999 r. wykazał staż pracy wynoszący łącznie 27 lat, 6 miesięcy i 17 dni okresów składkowych i uzupełniających, nie wykazał jednak 15-letniego okresu pracy w szczególnych warunkach.

Sąd Okręgowy w Ostrołęce wyrokiem z dnia 25 marca 2013 r. oddalił odwołanie. Sąd ten ustalił, że K. W. w dniu 08.01.2013r. złożył w ZUS wniosek o ustalenie uprawnień do wcześniejszej emerytury. Sąd pierwszej instancji wskazał, że odwołujący urodził się w dniu (...), a zatem podstawą ubiegania się przez niego o prawo do emerytury jest art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w zw. z § 4 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 07.02.1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Z akt ZUS wynika, że K. W. osiągnął wymagany wiek 60 lat oraz na dzień 01.01.1999 r. udokumentował wymagany ogólny staż pracy i nie jest członkiem OFE. Przedmiotem sporu było natomiast ustalenie, czy posiada on wymagany okres 15 lat pracy w szczególnych warunkach. Ponieważ

rozstrzygnięcie w sprawie zależało w praktyce od zaliczenia do pracy w szczególnych warunkach okresu zatrudnienia w (...), Sąd pierwszej instancji przeprowadził postępowanie dowodowe. Z ogólnego świadectwa pracy, wystawionego w dniu 22.11.1994r. przez następcę prawnego jego pracodawcy, tj. Przedsiębiorstwo (...) Sp. z o.o. w O., wynika, że wnioskodawca w okresie od 25.02.1974 r. do 22.11.1994 r. był zatrudniony na stanowisku mechanika gwarancyjnego, elektromontera i elektryka. Sąd Okręgowy zwrócił uwagę, że K. W. zeznał, iż (...) podlegał pod resort rolnictwa a w zakładzie tym były 3 działy: dział produkcji, dział remontów i wydział instalacyjno-montażowy, a on po zatrudnieniu zaczął pracować na stanowisku mechanika gwarancyjnego na wydziale instalacyjno-montażowym, w skład którego wchodziła ślusarze, hydraulicy, spawacze i on jako mechanik gwarancyjny. Z jego zeznań wynika, że pracownicy tego wydziału, w tym on, wykonywali usługi na potrzeby rolników i PGR-ów: remonty oraz wykonywali na ich rzecz budowy, polegające na wykonywaniu instalacji wodno-kanalizacyjnych, budowie magazynów zbożowych, silosów, itp. Odwołujący precyzując wykonywane przez siebie czynności zeznał, że na budowach wykonywał czynności dotyczące instalacji elektrycznej oraz podłączał urządzenia instalowane przez ślusarzy, hydraulików i spawaczy, tj. hydrofony, młynki, dojarki i inne urządzenia potrzebne rolnikom. Odwołujący wskazał, że podłączenie to polegało na pociągnięciu przewodu elektrycznego od „siły” do tego urządzenia, tj. przeprowadzeniu kabla. Dodał, że na budowach prowadzonych przez jego wydział musiał też uruchamiać urządzenia wykorzystywane w czasie budowy jak np. spawarki, piły, wiertarki, zaś wykonywane wówczas czynności polegały na wydłużaniu przewodów elektrycznych przez ich łączenie, nadto wymieniał wtyczki i podłączał kable do rozdzielni. Z zeznań odwołującego wynika też, że nie wykonywał czynności dotyczących samych rozdzielni, gdyż na budowach używano rozdzielni przenośnych, a po zakończeniu budowy taką rozdzielnię zabierano. Świadek K. W. zeznał również, iż przez okres 2 lat pracował na dziale produkcji jako elektryk na produkcji przy wykonywaniu instalacji elektrycznych do kontenerów, które były używane potem jako sklepy na ul. (...) w W.. W (...) wykonywano w całości kontenery, a on robił instalację elektryczną, tj. gniazdko i oświetlenie, kładł przewody elektryczne. Odwołujący przyznał również, że pracował także na produkcji jako elektryk i naprawiał awarie części elektrycznych urządzeń używanych do produkcji, przede wszystkim spawarki i gilotyny. Z kolei świadek K. B. pracował w (...) w latach 1968-1993 w charakterze kierownika produkcji, następnie przez 2-3 lata na stanowisku szefa produkcji, a potem ponownie na stanowisku kierownika produkcji. Pytany o odwołującego zeznał, że K. W. był elektrykiem i na wydziale instalacyjno-montażowym robił czynności polegające na świadczeniu usług u rolników, tj. dokonywał napraw urządzeń elektrycznych, np.: dożarek, suszarek, chłodni, pomp, gdyż (...) prowadził naprawy serwisowe, które dawniej były nazywane naprawami gwarancyjnymi. Z zeznań świadka wynika też, iż (...) prowadził budowy na terenie byłego województwa (...) i odwołujący podłączał używane tam urządzenia elektryczne, a po zakończeniu budowy, ponieważ (...) prowadził naprawy gwarancyjne, odwołujący jeździł je naprawiać i naprawiał różnego rodzaju silniki elektryczne do napędu np. dmuchaw. Z zeznań świadka wynika nadto, że w okresie, gdy (...) robił pawilony handlowe w postaci kontenerów na ul. (...) w W., odwołujący wykonywał instalację oświetleniową w tych kontenerach, nadto odwołujący wykonywał czynności w dziale remontów i naprawiał używane tam wiertarki i spawarki, pomagał również przy czynnościach napraw części elektrycznych urządzeń używanych w toku produkcji w (...), tj. spawarek, wiertarek, tokarek, szlifierek i innych urządzeń, które wymagały do swojej pracy prądu. Analogiczne zeznania złożył świadek S. N. (1). Sąd Okręgowy w Ostrołęce dała wiarę przeprowadzonym dowodom. Konkludował, że zebrany materiał dowodowy nie dawał podstaw do przyjęcia wykonywania pracy w szczególnych warunkach. Sąd pierwszej instancji wskazał, że katalog prac w szczególnych warunkach został zawarty w załącznikach do Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 07.02.1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. W świetle przepisów wykazu A i B, stanowiących załącznik do Rozporządzenia Rady Ministrów z 7.02.1983r., wyodrębnienie prac ma charakter stanowiskowo-branżowy. Pod pozycjami zamieszczonymi w kolejnych działach wykazów wymieniono konkretne stanowiska przypisane danym branżom, uznając je za prace w szczególnych warunkach uprawniające do niższego wieku emerytalnego. Sposób kwalifikacji prawnej tych prac nie jest dziełem przypadku, gdyż specyfika poszczególnych gałęzi przemysłu determinuje charakter świadczonych w nich prac i warunki, w jakich są one wykonywane, ich uciążliwość i szkodliwość dla zdrowia. Z zeznań samego odwołującego i świadków wynika jednoznacznie, że Państwowy Ośrodek (...) w O. był zakładem świadczącym usługi dla rolnictwa i podlegał pod resort rolnictwa. Stanowiska pracy zaliczane do pracy w szczególnych warunkach w rolnictwie zostały określone w Dziale X Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 07.02.1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze i nie ma tam takich prac, jakie

wykonywał odwołujący. Sąd pierwszej instancji w tym kontekście podkreślił, że wnioskodawca twierdził, że wykonywał pracę wskazaną w Dziale II w/w Rozporządzenia. Dział ten dotyczy (...), dotyczy zatem pracowników zatrudnionych w energetyce. W sprawie nie było jednak wątpliwości, że (...) w O. nie był przedsiębiorstwem funkcjonującym w sektorze energetycznym.

Niezależnie od tego Sąd pierwszej instancji zauważył, że zgodnie z wykazem A Dział II prace w szczególnych warunkach w energetyce to - prace przy wytwarzaniu i przesyłaniu energii elektrycznej i ciepłej oraz przy montażu, remoncie i eksploatacji urządzeń elektroenergetycznych i ciepłych. Energetyka to gałąź przemysłu zajmująca się wytwarzaniem (przetwarzaniem) energii elektrycznej oraz ciepłej i dostarczaniem jej odbiorcom. W ocenie Sądu nie jest uzasadnione zaliczanie do prac szkodliwych w „energetyce” wszystkich prac związanych z eksploatacją wszelkich instalacji i urządzeń elektrycznych. Wówczas wykonywanie tak szeroko rozumianego rodzaju prac czyniłoby bezprzedmiotowymi granice pojęcia „energetyka” z działu II i przenosiłoby wcześniejsze uprawnienia emerytalne na różne roboty elektryczne nienależące do „energetyki”. W samej „energetyce” nie chodzi o wszelkie roboty elektryczne, lecz tylko wskazane w dziale II (literalnie) prace przy wytwarzaniu i przesyłaniu energii elektrycznej i ciepłej oraz przy montażu, remoncie i eksploatacji urządzeń elektroenergetycznych i ciepłych. Stanowisko takie zajął Sąd Najwyższy w wydanym w dniu 16 czerwca 2009r. wyroku I UK 24/09 wskazując, że nie jest uzasadnione zaliczanie do prac szkodliwych w „energetyce”, w rozumieniu Rozporządzenia z dnia 7.02.1983r. w sprawie wieku emerytalnego dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze, wszystkich prac związanych z montowaniem oraz eksploatacją wszelkich instalacji i urządzeń elektroenergetycznych. W tym kontekście wskazał, że z zeznań K. W. oraz świadków K. B. i S. N. (2) wynikało, że odwołujący w spornym okresie wykonywał czynności polegające na naprawie i konserwacji maszyn i urządzeń używanych przez rolników indywidualnych oraz w PGR-ach, podłączał urządzenia używane na budowach prowadzonych przez (...) oraz naprawiał urządzenia używane do produkcji w halach produkcyjnych (...). Jego czynności dotyczyły wprawdzie instalacji elektrycznych i części elektrycznych urządzeń, lecz to nie to samo co prace szczególne w „energetyce”, gdyż jego czynności nie zmierzały do wytwarzania i przesyłania energii. To samo stwierdzenie należy odnieść do czynności odwołującego polegających na wykonywaniu instalacji elektrycznych do kontenerów, które były używane potem jako sklepy na ul. (...) w W..

Apelację od wyroku Sądu Okręgowego w Ostrołęce złożył wnioskodawca. Nie sprecyzował wniosków i zarzutów środka odwoławczego. Wskazał, że od ukończenia szkoły średniej, to jest od 1970 r. do 1994 r. pracował jako elektryk i otrzymywał dodatek za pracę w warunkach szkodliwych.

Sąd Apelacyjny zważył:

Apelacja nie jest zasadna. Wnioskodawca nie podjął polemiki ze stanowiskiem zaprezentowanym przez Sąd pierwszej instancji. Okoliczność, że w okresie zatrudnienia otrzymywał dodatek za pracę w warunkach szkodliwych nie jest wystarczającym argumentem przemawiającym za przyznaniem wcześniejszej emerytury.

W pierwszej kolejności należy wskazać, że prawo do emerytury w niższym wieku emerytalnym z tytułu pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze przewidziane jest w art. 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych zawartym w rozdziale 2, dziale II ustawy dotyczącym osób urodzonych przed 1 stycznia 1949 roku. W sytuacji wnioskodawcy zastosowanie znajdowały przepisy przejściowe art. 184 ust. 1-2 ustawy, które przewidują prawo do wcześniejszej emerytury dla ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r., którym przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy (1 stycznia 1999 roku) osiągnęli:

- 1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymagany w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz
- 2) okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27 (czyli wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn).

Ponadto emerytura ta przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa (ust. 2). Rodzaje prac lub stanowisk oraz warunki, na podstawie których osobom spełniającym powyższe warunki przysługuje prawo do emerytury, ustala się zgodnie z art. 32 ust. 4 ustawy na podstawie przepisów dotychczasowych. W rozpoznawanej sprawie wspomniane przepisy dotychczasowe to rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Zgodnie z § 4 pkt 1 i 3 rozporządzenia pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki: osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn oraz ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Zatrudnienie zaliczane do prac w szczególnych warunkach jest ściśle limitowane. Oznacza to, że nie każdy rodzaj pracy, upoważnia do przyznania prawa do wcześniejszej emerytury. Nie można również pominąć, że zgodnie z § 2 rozporządzenia RM wyłącznie praca wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy może być uznana za wykonywaną w szczególnych warunkach.

Sąd Apelacyjny podziela i przyjmuje za własne ustalenia Sądu Okręgowego co do opisanego przezeń stanu faktycznego, jak również podziela ocenę zebranego w sprawie materiału dowodowego. Sąd ten dokonał również trafnej interpretacji przepisów mających zastosowanie w niniejszej sprawie. Powyższe czyni zbytecznym ponowne przytaczanie ustaleń oraz szczegółowych rozważań zawartych w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku (tak też Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 5 listopada 1998 r., I PKN 339/98, OSNAPiUS 1999, nr 24, poz. 776, postanowienie SN z dnia 22 kwietnia 1997 r., II UKN 61/97, OSNAPiUS 1998, nr 3, poz. 104).

Ustalony stan faktyczny, w powiązaniu ze stanowiskiem zaprezentowanym przez skarżącego skłania do kilku spostrzeżeń. Po pierwsze, nie można pominąć, że przepisy przewidujące prawo do emerytur z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze są przepisami szczególnymi, ich wykładnia rozszerzająca jest niedopuszczalna, podlegają one wykładni ścisłej (por. wyrok Sądu Najwyższego z 9 listopada 1999 r., II UKN 187/99, OSNAPiUS 2001 nr 4, poz. 121; wyrok z 16 sierpnia 2005 r., I UK 378/04 OSNP 2006 nr 13-14, poz. 218, wyrok SN z dnia 23 października 2006 r., I UK 128/06, OSNP 2007, nr 23-24, poz. 359). Po drugie, konieczne jest uwzględnienie, że przyporządkowanie określonej pracy, a co za tym idzie pracodawcy, do określonej branży ma istotne znaczenie dla kwalifikacji pracy w szczególnych warunkach. Nie można zatem swobodnie czy wręcz dowolnie, z naruszeniem postanowień rozporządzenia, wiązać konkretnych stanowisk pracy z branżami, do których nie zostały one przypisane w tym akcie prawnym (wyrok SN z dnia 19 maja 2011 r., III UK174/10, LEX nr 901652, wyrok SN z dnia 1 czerwca 2010 r., II UK 21/10, LEX nr 619638).

W przedmiotowej sprawie nie ma sporu, że wnioskodawca nie pracował w przedsiębiorstwie zaliczonym do sektora energetycznego. Jest również jasne, że w stale i w pełnym wymiarze czasu pracy nie zajmował się pracami przy wytwarzaniu i przesyłaniu energii elektrycznej i ciepłej oraz przy montażu, remoncie i eksploatacji urządzeń elektroenergetycznych i ciepłych. Konkluzja ta sprawia, że nie przysługuje mu prawo do wcześniejszej emerytury. Apelacja nie dostarczyła argumentów mogących zmienić to zapatrywanie. Dlatego Sąd Apelacyjny zgodnie z przepisem art. 385 k.p.c. orzekł jak w sentencji.